00241940

D99/3/37

នៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះ

នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

សំណុំរឿងលេខ: ០០១/១៨-០៧-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ.០២)

ដាក់តម្កល់ជូន: អង្គបុរេជំនុំជម្រះ

កាលបរិច្ឆេទដាក់ឯកសារ: ២៥ វិច្ឆិកា ២០០៨

ភាគីអ្នកតម្កល់: មេធាវីរបស់លោក កាំង ហ្កេកអ៊ាវ

ភាសាដើម: ភាសាបារាំង

ប្រភេទឯកសារ: សាធារណៈ

ឯកសារទទួល
DOCUMENT RECEIVED/DOCUMENT REÇU
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date of receipt/Date de reception): 25 / 11 / 2008
ម៉ោង (Time/Heure): 10:30
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង/Case File Officer/L'agent chargé du dossier: C.A. Fry

---

ចម្លើយរបស់ក្រុមការពារក្ដីទៅនឹងសារណា Amicus Curiae

បញ្ជូនដោយ:

មេធាវីរបស់ជនត្រូវចោទ លោក កាំង ហ្កេកអ៊ាវ ហៅ ឌុច

លោក **ការ សាវុត្ថ**

លោក **François ROUX**

ឯកសារបានថតចម្លងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម
CERTIFIED COPY/COPIE CERTIFIÉE CONFORME
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ នៃការបញ្ជាក់ (Certified Date/Date de certification): 25 / 11 / 2008
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង/Case File Officer/L'agent chargé du dossier: SANN RADA

បញ្ជូនទៅ:

ចៅក្រមអង្គបុរេជំនុំជម្រះ

លោកចៅក្រម ប្រាក់ គឹមសាន ប្រធាន

លោកចៅក្រម Rowan DOWNING

លោកចៅក្រម ប៉ែន ពេជសាលី

លោកស្រីចៅក្រម Katinka LAHUIS

លោកចៅក្រម ហួត វុទ្ធី

សហព្រះរាជអាជ្ញា

លោកស្រី ជា លាង

លោក Robert PETIT

មេធាវីដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី

លោក គង់ ពិសី

លោក ហុង គឹមសួន

លោក យ៉ុង ផានិត

លោកស្រី Silke STUDZINSKY

លោក គឹម ម៉េងឃី

កញ្ញា ម៉ុច សុវណ្ណារី

លោក Martine JACQUIN

លោក Philippe CANNONE

ជូនចំពោះអង្គបុរេជំនុំជម្រះ

I. សេចក្តីផ្តើម

1. ក្រុមការពារក្តីបានកត់ត្រាទុកនូវសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះចុះថ្ងៃទី២០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៨ ប៉ុន្តែយើងខ្ញុំសូមបញ្ជាក់ដោយក្តីគោរពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ដល់អង្គបុរេជំនុំជម្រះថា អង្គបុរេជំនុំជម្រះនៅតែចាត់ទុកសារណា Amicus Curiae ថាជាគោលសំខាន់ថ្មីមួយ ប្រសិនបើប្រៀបធៀបទៅនឹងការចាប់ផ្តើមនៃនីតិវិធីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍។ នេះហើយជាមូលហេតុដែលបានធ្វើឲ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះសុំទទួល Amicus Curiae ។

2. ដោយគិតដល់ស្ថានភាពថ្មីៗទាំងនេះ ក្រុមការពារក្តីបានសុំឲ្យរៀបចំឡើងនូវសវនាការជាសាធារណៈមួយ ដើម្បីពិភាក្សាតទល់គ្នាដោយផ្ទាល់មាត់ និងជាសាធារណៈ ជាមួយសហព្រះរាជអាជ្ញា អំពីបញ្ហានៃសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម នៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះ។

3. ដោយសារអង្គបុរេជំនុំជម្រះបានបដិសេធមិនព្រមទទួលពាក្យសុំរៀបចំសវនាការសាធារណៈនេះ - ដែលពាក្យសុំនេះត្រូវបានប្រឆាំងដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា - ក្រុមការពារក្តីសុំផ្តល់នូវកំណត់សំគាល់ដូចតទៅ ទាក់ទងនឹងបញ្ហានេះ ជាចម្លើយទៅនឹងសារណា Amicus Curiae ។

II. កំណត់សំគាល់របស់ក្រុមការពារក្តី

4. ក្រុមការពារក្តីសង្កេតឃើញថា នៅក្នុងសារណារបស់ខ្លួន លោកសាស្ត្រាចារ្យ Antonio Cassese បានបញ្ជាក់ថា៖ *"ទម្រង់នៃការទទួលខុសចំពោះការប្រព្រឹត្តសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមអាចអនុវត្តបាន <u>តាមករណីសមស្រប</u>នៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ដើម្បីធានាចំពោះការទទួលខុស*

ត្រូវលើការប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋធ្ងន់ធ្ងរទាំងស្រុង ***ក្នុងករណីដែលតួនាទីជាក់លាក់របស់អ្នកចូលរួមសកម្មភាពនីមួយៗ ក្នុងគោលបំណងរួមនោះ អាចនឹងត្រូវបិទបាំងដោយវិសាលភាពធំធេង និងភាពស្មុគស្មាញរបស់បទឧក្រិដ្ឋនោះ*** *។"*[1]

5. ក្រុមការពារក្តីយល់ឃើញថា ករណីខាងលើនេះមិនមាននៅក្នុងសំណុំរឿងនេះទេ៖ ដោយសារ ឌុចនិងអ្នកក្រោមបង្គាប់របស់គាត់ បានបញ្ជាក់ដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតយ៉ាងច្បាស់លាស់រួចមកហើយ អំពីតួនាទីរបស់ពួកគាត់ និងអំពីការចូលរួមរបស់ម្នាក់ៗនៅក្នុងការប្រព្រឹត្តអំពើឧក្រិដ្ឋនៅ ស-២១។[2]

6. ដោយហេតុនេះហើយ ក្រុមការពារក្តីចាត់ទុកថា មូលហេតុផ្សេងៗទាំងនោះដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាយកមកសំអាងនៅក្នុងសារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ខ្លួន ដើម្បីបង្ហាញថាត្រូវតែអនុវត្តទ្រឹស្តីសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០១/១៨-០៧-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស គឺគ្មានមូលដ្ឋានច្បាប់។ ម្យ៉ាងទៀត មូលហេតុទាំងនោះមានភាពផ្ទុយទៅនឹងការវែកញែករបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាផ្ទាល់ខ្លួនដែលថា៖ *"ក្រោមអត្ថន័យនៃពាក្យ "* ***ការទទួលខុសត្រូវរបស់***

---

[1] សារណារបស់លោកសាស្ត្រាចារ្យ Antonio Cassese និងសមាជិកទស្សនាវដ្តីយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ កថាខ័ណ្ឌទី២១។ សូមអានផងដែរសារណា Amicus Curiae របស់លោកសាស្ត្រាចារ្យ Kai Ambos ផ្នែកទី I.១ ទំព័រទី៤ ៖ *"អង្គជំនុំជម្រះ [ឧទ្ធរណ៍នៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិអតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី ក្នុងរឿងក្តីរបស់ Tadic] បានយកទ្រឹស្តីនៃការចូលរួមក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបរិបទសមូហភាព សាកល និងជាប្រព័ន្ធ ក្នុងការប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះ ម្លោះហើយវាអាចជួយ*<u>*ដោះស្រាយបញ្ហានៃការរកភស្តុតាងមួយនេះបាន ពោលគឺភស្តុតាងដែលជួនកាលពិបាកនឹងរកឲ្យឃើញ តួយ៉ាងភស្តុតាងនៃការចូលរួមរបស់បុគ្គលអ្នកចូលរួមម្នាក់ៗនេះ។*</u>" (គូសបន្ទាត់ពីក្រោមដោយយើងខ្ញុំ)។

[2] សូមអានជាពិសេសកថាខ័ណ្ឌ១៦៧ នៃដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតចុះថ្ងៃទី៨ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៨៖ *"ឌុច ទទួលស្គាល់ជានិច្ចនូវការទទួលខុសត្រូវរបស់គាត់ក្នុងឋានៈជាប្រធានមន្ទីរ ស-២១ ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលកើតមានឡើង"* និងកថាខ័ណ្ឌ២២ និង២៤ ដែលសង្ខេបតួនាទីរបស់អ្នកក្រោមបង្គាប់សំខាន់ៗរបស់ឌុចនៅ ស-២១។

ថ្នាក់លើ " (ដកស្រង់ឥតកែប្រែ) ក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ បានគ្របដណ្តប់ទៅលើគ្រប់ការប្រព្រឹត្តអំពើឧក្រិដ្ឋទាំងអស់ដែលបានកើតមាននៅមន្ទីរ ស-២១។ "[3]

7. ដូច្នេះហើយ ក្រុមការពារក្តីយល់ឃើញថា ការអនុវត្តទ្រឹស្តីនៃសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម គឺគ្មានមូលដ្ឋានច្បាប់ទាល់តែសោះ នៅក្នុងសំណុំរឿងនេះ។

8. ម្យ៉ាងទៀត វាជាការសំខាន់ណាស់ដែលគួរតែកត់សំគាល់ថា នៅក្នុងសារណារបស់គាត់ លោកសាស្ត្រាចារ្យ Kai Ambos បានចាត់ទុកថា "**គ្មានមូលដ្ឋានច្បាប់**ដោយសារមូលហេតុផ្សេងៗ" នូវគោលជំហររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាដូចចែងនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌទី៥០ និង៥១ នៃសារណាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ខ្លួន និងអំណះអំណាងរបស់គាត់ដែលថា៖ *"គោលបំណងរបស់ច្បាប់ អ.វ.ត.ក ក្នុងការកាត់ទោស "មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ" និង "ជនដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត" អាចសម្រេចទៅបាន ប្រសិនបើសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមត្រូវបានអនុវត្ត"*។[4]

9. ក្រុមការពារក្តីសូមលើកឡើងថា គោលបំណងពិតប្រាកដរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងការសុំការអនុវត្តទ្រឹស្តីសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០១/១៨-០៧-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស គឺប្រហែលដើម្បីបានសេចក្តីសម្រេចមួយដែលនឹងសម្រួលដល់ការអនុវត្តនៃទ្រឹស្តីនេះនៅពេលក្រោយ នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស មុននឹងជនជាប់ចោទនៅក្នុងសំណុំរឿងទាំងឡាយនេះ មានលទ្ធភាពបញ្ជាក់នូវកំណត់សំគាល់របស់ខ្លួន

[3] សូមអានកថាខ័ណ្ឌ៦៩ នៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ជំទាស់ទៅនឹងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ចុះថ្ងៃទី៨ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៨ លើករណីរបស់លោក កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ហៅ "ឌុច" ចុះថ្ងៃទី៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨។

[4] សូមអានសារណា Amicus Curiae របស់លោកសាស្ត្រាចារ្យ Kai Ambos ផ្នែកទី II.២ ទំព័រទី២៤ និង២៥ (គូសបន្ទាត់ពីក្រោមដោយយើងខ្ញុំ)។

ទាក់ទងនឹងបញ្ហានេះ នៅចំពោះមុខសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត។[5] នេះជាការរំលោភជាក់លាក់ទៅលើសិទ្ធិការពារក្ដីរបស់ជនជាប់ចោទទាំងនោះ។

10. នៅក្នុងស្ថានភាពនេះ ការយល់ព្រមទទួលបណ្ដឹងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា អាចវិភាគបានថាជាការបង្វែរនីតិវិធី។

11. ដោយហេតុនេះហើយ ក្រុមការពារក្ដីសូមស្នើទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះឲ្យបដិសេធមិនទទួលបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ពីសំណាក់សហព្រះរាជអាជ្ញា។

12. ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ក្រុមការពារក្ដីកត់សំគាល់ថា សារណា Amicus Curiae បង្ហាញថា មានការសង្ស័យទៅលើលទ្ធភាពអនុវត្តទ្រឹស្ដីសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក. ដោយមិនរំលោភទៅលើគោលការណ៍ ពុំមានបទល្មើស បើពុំមានច្បាប់ចែង [*nullum crimen sine lege*] ។ សារណា Amicus Curiae ក៏បង្ហាញជាពិសេសថា ភាពអនុលោមតាមទ្រឹស្ដីសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមប្រភេទទីពីរ[6] និងទីបី[7] នៃគោលការណ៍ខាងលើនេះ នៅមានការជជែកខុសៗគ្នានៅឡើយ។

---

[5] សូមអាន ដីកាស្ដីពីការអនុវត្តទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវដែលគេហៅថាសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ចុះនៅថ្ងៃទី១៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨ ក្នុងសំណុំរឿង ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (D៩៧ / III) ដែលបានកំណត់ថា ភាគីត្រូវដាក់បញ្ជូននូវកំណត់សំគាល់ទាក់ទងនឹងបញ្ហានេះ នៅមុនថ្ងៃទី៣១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៨។

[6] សូមអានសារណា Amicus Curiae របស់លោកសាស្ត្រាចារ្យ Kai Ambos ដែលយល់ឃើញថាសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមទម្រង់ទីពីរ *"វាគ្រាន់តែកើតមានជាប្រភេទរងនៃសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមទម្រង់ទីមួយ នៅពេលវេលាសមស្រប ហើយគេអាចគ្រាន់តែចាត់ទុកថាជនជាប់ចោទបានដឹង និងបានព្យាករដឹងជាមុនគ្រប់គ្រាន់ប៉ុណ្ណោះ។"* (ផ្នែក II.៥)

[7] សូមអានសារណា Amicus Curiae របស់លោកសាស្ត្រាចារ្យ Kai Ambos ដែលច្រានចោលនូវការអនុវត្តនៃទម្រង់ទីបីនៃសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក។

13. ម្យ៉ាងទៀត ក្រុមការពារក្តីសូមគូសបញ្ជាក់ថា សារណា Amicus Curiae ក៏បានបញ្ជាក់ផង ដែរថា ការអនុវត្តទ្រឹស្តីសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមត្រូវបានច្រានចោលដោយតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ។[8]

14. ដូច្នេះហើយ ក្រុមការពារក្តីសូមស្នើដល់អង្គបុរេជំនុំជម្រះឲ្យរាប់បញ្ចូលគោលសំខាន់ទាំងនោះ ព្រមទាំងគោលសំខាន់ផ្សេងទៀតដែលអនុគ្រោះដល់ជនត្រូវចោទ ដែលបានចែងដោយ សារណា Amicus Curiae ទាំងនោះ។

15. នៅទីបញ្ចប់ ប្រសិនបើអង្គបុរេជំនុំជម្រះចាត់ទុកទ្រឹស្តីសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមថាអាចអនុវត្តបាននៅ ចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក. ក្រុមការពារក្តីសូមស្នើជាការបន្ទាប់បន្សំដល់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ឲ្យប្រកាស និងធ្វើការសម្រេចថា បញ្ហានៃការទទួលខុសត្រូវរបស់ **ឌុច** ដោយផ្អែកលើទ្រឹស្តីនេះ ចំពោះការណ៍ដែលបានចែងនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០១/១៨-០៧-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស ត្រូវតែសម្រេចនៅដំណាក់កាលការជម្រះអង្គហេតុ ដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។[9]

ដោយមូលហេតុទាំងអស់នេះ

16. ក្រុមការពារក្តីសូមស្នើដល់អង្គបុរេជំនុំជម្រះដោយសេចក្តីគោរពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ឲ្យ៖

ដោយបានឃើញសារណា Amicus Curiae

---

[8] សូមអានសារណា Amicus Curiae របស់លោកសាស្ត្រាចារ្យ Kai Ambos ផ្នែក I.១ ទំព័រទី៧ និង៨ កំណត់សំគាល់លេខ១៧ នៅខាងក្រោមទំព័រ ។ សូមអានផងដែរសារណា Amicus Curiae របស់លោកសាស្ត្រាចារ្យ Antonio Cassese និងសមាជិក ទស្សនាវដ្តីយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ កថាខ័ណ្ឌ៧០។

[9] ទាក់ទងនឹងចំណុចនេះ សូមអានឃ្លាពីរចុងក្រោយនៃសេចក្តីសន្និដ្ឋាននៃសារណា Amicus Curiae របស់មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បីសិទ្ធិ មនុស្ស និងពហុច្បាប់ នៃសាកលវិទ្យាល័យ Mc Gill ។

00241946

D99/3/37

បដិសេធមិនទទួលបណ្ដឹងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា។

ជាការបន្ទាប់បន្សំ ប្រសិនបើអង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ទ្រឹស្ដីសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួមអាចអនុវត្តបាននៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក.

ប្រកាស និង ធ្វើការសម្រេចថា សេចក្ដីសម្រេចថាតើទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវនេះត្រូវមានការអនុវត្តឬទេ ចំពោះការណ៍ដែលបានចែងនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០១/១៨-០៧-២០០៧-អ.វ.ត.ក./ក.ស.ច.ស គឺជាតួនាទីរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ។

រក្សាសិទ្ធិគ្រប់បែបយ៉ាង

លោក **ការ សាវុត្ថ** លោក François Roux	ភ្នំពេញ	[signature] [signature]
ឈ្មោះ	ទីកន្លែង	ហត្ថលេខា